

Dr hab. Michał Biliński
Katedra Publicznego Prawa Gospodarczego
i Polityki Gospodarczej
WPiA Uniwersytet Jagielloński

**Recenzja dorobku naukowego Pana dr Piotra Józwiaka
w tym monografii pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z
pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa
2023, ss. 537, jak również jego aktywności naukowej, przygotowana do celów
postępowania habilitacyjnego**

W wykonaniu Postanowienia Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS z 24 maja 2024 roku, nr 1/6/2024, powołującego mnie w charakterze recenzenta w skład Komisji Habilitacyjnej w sprawie przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dra Piotra Józwiaka, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki prawne, przedkładam – zgodnie ze swoją powinnością – ocenę osiągnięć naukowych Habilitanta i jego aktywności naukowej **z jednoznacznie pozytywną konkluzją co do spełnienia przez Niego wymagań** określonych w art. 219 ust. 1, pkt 2 litera a) ustawy z 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 742 ze zm., dalej: pswn).

I. Ogólne uwagi dotyczące podstaw prawnych oraz kryteriów oceny osiągnięć naukowych i aktywności naukowej

Warunki nadania stopnia doktora habilitowanego zostały sprecyzowane w art. 219 ust. 1 pswn. Zgodnie z tym przepisem, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

1) posiada stopień doktora;

2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:

a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku

opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanyymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W myśl art. 221 ust. 8 pswn, recenzenci oceniają, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają powyższym wymaganiom.

Wywodzone z treści art. 219 ust. 1 pswn trzy przesłanki uzasadniające nadanie stopnia doktora habilitowanego zostaną omówione w kolejnych punktach recenzji.

II. Posiadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych

Jak wynika z przedstawionych dokumentów, Habilitant uzyskał stopień doktora nauk prawnych nadany Uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 maja 2013 roku. Jej podstawę stanowiła rozprawa doktorska pt. *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że pierwsza z przesłanek w niniejszym postępowaniu została spełniona.

III. Ocena monografii naukowej (osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny)

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu powołanych przepisów Habilitant wskazał monografię pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*. Rozprawa ta może być, w mojej ocenie, uznana za stanowiącą znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Uważam ją za dzieło o znaczącej wartości merytorycznej i warsztatowej.

III.1. Wybór tematu

Podjęty przez Habilitanta temat jest bardzo interesujący teoretycznie a zarazem aktualny oraz doniosły praktycznie. Problematyka pogranicza prawa administracyjnego i prawa karnego, w obrębie której Habilitant dostrzega zjawisko „ekspansji funkcji represyjnej w administracji publicznej” stanowi przy tym źródło naukowych kontrowersji oraz rozbieżności doktrynalnych. Warto również podkreślić, że dotychczas w doktrynie nie podejmowano prób całościowego opracowania m.in. zagadnienia sprawowania przez jednostki samorządu terytorialnego funkcji oskarżyciela publicznego. W tym stanie rzeczy, wybór tematu monografii oceniam jednoznacznie pozytywnie.

III.2. Źródła i literatura

Wykaz wykorzystanej literatury należy uznać za imponujący. Liczy bowiem około 800 pozycji. Wśród wykorzystanych źródeł znajduje się znacząca liczba pozycji obcojęzycznych. Za obszerny uznać należy zasób orzecznictwa, w obrębie którego znalazły się, w szczególności, wyroki Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

III.3. Konstrukcja rozprawy

Struktura rozprawy jest przejrzysta a rozdziały zostały uporządkowane w logicznej kolejności. Pracę charakteryzuje starannie przygotowane podłoże terminologiczne dzięki czemu układ rozważań jest spójny i czytelny.

Podstawowym celem badawczym uczyniono odpowiedź na pytanie czy w świetle aktualnie obowiązujących przepisów doszło do wyodrębnienia nowej dziedziny prawa, a to – samorządowego prawa karnego. Rozstrzygnięciu głównego celu badawczego służy weryfikacja czterech, sprecyzowanych w monografii tez.

Po pierwsze, Autor przyjął założenie, że dla wyjaśnienia podjętego zagadnienia niezbędnym jest posługiwanie się pojęciem „odpowiedzialności represyjnej”, której zasięg znaczeniowy wykraczając poza granice odpowiedzialności karnej *sensu stricto* odpowiada pojęciu (wywodzonej bezpośrednio z Konstytucji RP) odpowiedzialności karnej *sensu largo*.

Po drugie, odnosząc się do specyfiki pogranicza prawa administracyjnego i prawa karnego, Autor za uzasadnione przyjął posługiwanie się w monografii siatką terminologiczną przyjmowaną zarówno w prawie administracyjnym jak i prawie karnym.

Po trzecie, zwrócono uwagę, że można wyodrębnić pewną grupę regulacji, która pomimo swego represyjnego charakteru, jest bezpośrednio adresowana do samorządu terytorialnego.

Po czwarte, Autor podjął się zweryfikowania tezy w myśl której zasada *ne bis in idem* nie powinna znajdować zastosowania do postępowań represyjnych odnoszących się do nietożsamyh reżimów odpowiedzialności.

We wstępie do monografii wskazano również szereg niezbędnych do wyjaśnienia zagadnień pomocniczych, wśród których odnaleźć można dylematy o podłożu terminologicznym oraz funkcjonalnym. Zwrócono również uwagę na konieczność przeprowadzenia analiz prawnoporównawczyh.

Wśród wykorzystanyh przez Habilitanta metod badawczyh, w pierwszej kolejności podkreślić należy metodę dogmatyczną. Została ona uzupełniona metodą historyczną oraz uwagami o charakterze empirycznym. Posłużono się również metodą prawnoporównawczą, która pozwoliła na odniesienia do rozwiązań przyjętyh w obcych porządkach prawnyh.

Wyznaczone przez Habilitanta rozmiary założeń badawczyh przesądziły o przyjętej strukturze pracy, w której wyodrębniono dziewięć rozdziałów. W *Uwagach końcowyeh* zaprezentowano wyniki przeprowadzonyh badań, odnoszące się, w szczególności, do podstawowego celu badawczego.

Za pewien mankament recenzowanej monografii należy w tym miejscu uznać brak konsekwencji Autora w zakresie formułowania wniosków częściowyh, które mogłyby się znajdować w podsumowaniach prezentowanyh na koniec poszczególnyeh rozdziałów pracy. Stosowne podsumowania znajdują się np. w rozdziałach III i IX podczas gdy zauważalny brak można odnotować np. w rozdziałach IV i V.

III.4. Osiągnięty rezultat badawczy oraz jakość naukowej refleksji

Recenzowaną monografię zaliczam do ważnyh osiągnięć w dorobku polskiej nauki prawa publicznego. Stanowisko powyższe odnoszę, w szczególności, do przedmiotu analiz naukowyh oraz ustaleń, które zostały przez Autora poczynione w ramach podjętyh badań. Należy podkreślić, że zakres merytoryczny monografii jest rozległy i w znaczącym wymiarze wykracza poza granice jednej gałęzi prawa. Podłoże dla badań stanowi pogranicze prawa karnego i prawa administracyjnego co koniecznym uczyniło prowadzenie rozważań w nawiązaniu do dorobku nauki obydwu powyższyh gałęzi prawa. Opracowanie jest rozbudowane a uwagi są dostatecznie szczegółowe. Istotne miejsce w recenzowanym

opracowaniu zajmują odniesienia do regulacji prawnych oraz przywoływanie poglądów innych autorów. Przedstawione przez Autora zagadnienie nie jest przy tym pozbawione refleksji naukowej. Poczynione przez Autora ustalenia są wartościowe merytorycznie oraz charakteryzują się znaczącą doniosłością praktyczną. Charakterystyczne dla recenzowanej monografii jest dokonanie przez Autora zestawienia prowadzonych analiz i ustaleń o stanie prawa z jednej strony z praktyką jego urzeczywistniania z drugiej. Praktycznie w każdej z jednostek redakcyjnych można odnaleźć stosowne oceny oraz odpowiadające im uwagi o podłożu praktycznym. Przeprowadzenie badań na tak określonej płaszczyźnie skłoniło przy tym Autora do rozbudowanego uwzględnienia dorobku orzecznictwa. Przywoływane i analizowane orzecznictwo sądowe niewątpliwie wzbogaca wartość ustaleń, sformułowanych w opracowaniu.

Sformułowane we *Wstępie* monografii założenia, tezy i zastosowane przez Habilitanta metody badawcze doprowadziły Go w *Uwagach końcowych* do klarownej konstatacji, z której wynika, że w polskim systemie prawnym zaistniała już dziedzina prawa nazwana samorządowym prawem karnym. Zwrócono przy tym uwagę na piśmiennictwo innych krajów (np. amerykańskie, belgijskie), w których używa się określeń *local government criminal law* albo *municipal criminal law* – w podobnym znaczeniu. Habilitant podkreślił przy tym, że samorządowe prawo karne stanowi dziedzinę wyodrębnioną przy pomocy kryteriów podobnych do tych, które służą wyodrębnieniu takich dziedzin jak prawo karne medyczne, prawo karne gospodarcze czy też prawo karne sportowe. Do kryteriów tych Habilitant nawiązał już w początkowym fragmencie monografii (rozdział I) odnosząc się do przyjętego na potrzeby pracy pojęcia prawa samorządowego. Wyposażenie sformułowania „prawo samorządowe” w przymiotnik „karne” wymagało z kolei przedstawienia wszechstronnej analizy funkcji represyjnej, którą realizuje samorząd terytorialny.

Przystępując do pracy na powyższy temat Habilitant w pierwszej kolejności zaprezentował w rozdziale II pojęcie oraz rodzaje odpowiedzialności represyjnej. Dokonana w tym miejscu analiza służy zarazem jako punkt wyjścia do zweryfikowania pierwszej z tez częściowych monografii, zgodnie z którą pojęcie odpowiedzialności represyjnej ma szerszy zakres znaczeniowy od pojęcia odpowiedzialności karnej *sensu stricto*. Wywód prowadzony w tym rozdziale jest czytelny oraz dobrze przygotowany merytorycznie.

W rozdziale III rozważania rozpoczęto od opisu uwarunkowań historycznych dotyczących represyjnej funkcji samorządu. Należy w tym miejscu odnotować, że wprowadzenie to jest niewątpliwie interesujące tym niemniej być może mogłoby być nieco bardziej zwarte. W ocenie recenzenta nie ucierpiałyby na tym poczynione w tej części tekstu

spostrzeżenia. W komentowanej jednostce redakcyjnej zawarto również przegląd rozwiązań prawnych dotyczących realizacji funkcji represyjnej przez władze lokalne w innych porządkach krajowych. W powyższym zakresie poprawnie wykorzystano metodę prawno-porównawczą. W dalszej kolejności Habilitant przedstawił rozbudowany przegląd instrumentów prawnych służących realizacji „samorządowego prawa karania”. W szczególności, odniesiono się w tym miejscu do orzekania kar administracyjnych, egzekwowania odpowiedzialności dyscyplinarnej a także stosowania środków kojarzonych z pozbawieniem wolności. Na osobne podkreślenie zasługuje uwaga jaką Habilitant poświęca bardzo interesującemu procesowi poszerzania zakresu administracyjnego prawa karania który nazwano „konwersją odpowiedzialności karnej w karnoadministracyjną”. Wśród niewielu uchybień znajdujących się w tej części monografii odnotowania wymagają dwie uwagi. Po pierwsze, na stronie 146 błędnie utożsamiono decyzję w przedmiocie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych z instrumentem koncesji. Co prawda wykorzystane w tym miejscu określenie „tzw. koncesja” sugeruje, że Habilitant odwołał się w tym miejscu do potocznego nie zaś prawnego rozumienia tej instytucji tym niemniej pozostawienie takiego porównania bez jakiegokolwiek wzmianki lub zawartego w przypisie wyjaśnienia stanowi, w ocenie recenzenta, niewielką niestaranność. Po drugie, podczas lektury można odnieść wrażenie, że Autor nie posługuje się w sposób zawsze konsekwentny pojęciami „uprawnienia” oraz „kompetencji”. Przykładowo, w ocenie recenzenta, na str. 164 za poprawniejsze merytorycznie należałoby uznać sformułowanie „kompetencje nadzorcze”.

W rozdziale IV, rozważania na temat realizacji „samorządowego prawa karania” znajdują swoje uszczegółowienie w odniesieniu do działalności organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego. W tym miejscu analizę podzielono na kilka zasadniczych zagadnień, wśród których wymieniono kompetencje orzecznicze jednostek samorządu, występowanie w roli oskarżyciela publicznego, funkcje pełnione przez te organy w ramach postępowań dyscyplinarnych oraz dookreślanie znamion niektórych czynów zabronionych. W nawiązaniu do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych Habilitant odniósł się m.in. do dylematów terminologicznych towarzyszących sformułowaniom „prawa karnoadministracyjnego” oraz „administracyjnego wymierzania sprawiedliwości”, które trafnie oddają tendencję do poszerzania roli administracji publicznej (w tym samorządu terytorialnego) w zakresie sprawowania funkcji represyjnej. W powyższym wywodzie Autor odniósł się m.in. do kwestii zgodności z Konstytucją RP dopuszczalności stosowania samorządowego prawa karania. Uwagi w tym zakresie uznać należy za przekonujące. Za interesujące oraz wartościowe uznać należy rozpatrzenie przez Habilitanta dylematu winy jako

podstawy odpowiedzialności karnoadministracyjnej. Opierając się na poglądach doktryny oraz argumentach aksjologicznych zajmuje w powyższym zakresie własne, twierdzące stanowisko (str. 193). W ślad za powyższym poglądem Autor opowiada się zarazem za bezpośrednim stosowaniem Konstytucji RP (na podstawie art. 8 ust. 2 Konstytucji RP) przez organy samorządu orzekające administracyjne kary pieniężne a następnie kontynuuje rozważania przyjmując za ich podstawę normatywną teorię winy. Autor zajmuje również przekonujące i konsekwentne stanowisko w odniesieniu do zagadnienia odpowiedzialności karnoadministracyjnej podmiotów zbiorowych. Habilitant omawia również funkcję organów samorządu terytorialnego jako oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia. Odnosi się do istotnych praktycznie niuansów tych postępowań dotyczących m.in. kręgu podmiotów upoważnionych do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego. W niniejszej jednostce redakcyjnej Autor przedstawia wyniki badań empirycznych oraz w sposób prawidłowy formułuje wnioski *de lege ferenda* wskazując zarazem treść proponowanych rozwiązań legislacyjnych. Wśród postulowanych zmian za szczególnie znaczący uznać należy postulat przywrócenia samorządowego sądownictwa dyscyplinarnego.

Pewne kontrowersje towarzyszą natomiast stanowisku Autora, które zostało wyrażone na str. 258 (chodzi o propozycję przekazywania samorządom dochodów z grzywien w sprawach zainicjowanych przez te jednostki). Mimo iż recenzent nie podziela w tym miejscu stanowiska Autora, to jednak podkreślić należy, że Jego poglądy zostały dobrze uzasadnione w tym m.in. poprzez zaprezentowanie wyników badań empirycznych.

Rozdział V został poświęcony wyeksponowaniu tej spośród płaszczyzn „samorządowego prawa karnego”, która odnosi się do roli jednostek samorządu w zakresie dookreślania znamion czynów zabronionych. W ramach prowadzonych w tym miejscu rozważań za szczególnie istotne uznać należy uzasadnienie znaczącej roli blankietowych przepisów karnych w prawie samorządowym. W sposób przekonujący Autor broni następnie tezy, w myśl której stosowanie przepisów blankietowych w prawie wykroczeń, które odsyłają do regulacji prawa miejscowego mają charakter „blankietu niezbędnego”. Warto w tym miejscu odnotować, że w prowadzonych w tym miejscu rozważaniach w przejrzysty sposób oddano specyfikę pogranicza prawa karnego oraz prawa administracyjnego. Autor prowadzi również rozważania na temat dopuszczalności kształtowania przez jednostki samorządu okoliczności wyłączających bezprawność (problem kontratypów „pozaustawowych”). Posługując się przykładem wywodzonym z regulacji alkoholowej Habilitant zwraca jednocześnie uwagę na kontrowersje towarzyszące temu zagadnieniu. W odniesieniu do zawartych w tym miejscu monografii uwag można mieć pewne wątpliwości co do trafności spostrzeżeń Habilitanta

dotyczących dóbr pozostających ze sobą w kolizji (str. 322). W ocenie recenzenta przedmiot ochrony wykroczenia opisanego w art. 43¹ ust. 1 ustawy alkoholowej stanowi w pierwszym rzędzie dobro jakim jest bezpieczeństwo i porządek publiczny (nie zaś zdrowie i trzeźwość społeczeństwa). Uwagi powyższej w żadnym razie nie należy jednak traktować jako krytyki ustaleń poczynionych przez Autora lecz raczej jako płaszczyznę ewentualnej dyskusji.

W rozdziale VI przedmiotem rozważań uczyniono te spośród działań samorządu z zakresu szeroko rozumianej funkcji represyjnej, które mogą wywodzić się z ich czynności podejmowanych w granicach ich kompetencji. W powyższym zakresie skupiono się, w szczególności, na zadaniach wykonywanych przez straże gminne (miejskie).

W rozdziale VII analizie poddano kwestię zbiegów odpowiedzialności karnoadministracyjnej egzekwowanej przez organy samorządowe oraz zbiegów powyższego rodzaju odpowiedzialności z innymi rodzajami odpowiedzialności represyjnej. Warto przy tym podkreślić (na co Autor sam zwraca uwagę), że problematyka poruszona w tej jednostce redakcyjnej mogłaby stanowić przedmiot osobnego opracowania. W przedmiotowym rozdziale, w pierwszej kolejności odniesiono się do zbiegów występujących w ramach różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej. W rozważaniach słusznie przyjęto podział problematyki uwzględniający tzw. wewnętrzne oraz zewnętrzne zbiegi przepisów represyjnych. Opierając się na poglądach doktryny Autor zaproponował następnie rozumienie „zbiegu wewnętrznego” jako okoliczności, w której do oceny prawnej tego samego czynu konkurują przepisy dotyczące tego samego reżimu odpowiedzialności represyjnej (str. 352) oraz zbiegów zewnętrznych - gdy sprawca jednym i tym samym czynem przekracza znamiona przestępstwa lub wykroczenia, w tym także przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, oraz znamiona deliktu karnoadministracyjnego.

W nawiązaniu do pojęcia tożsamości czynu Habilitant twierdząco odpowiada na pytanie czy rozważając zbieg odpowiedzialności karnej (lub odpowiedzialności za wykroczenia) z odpowiedzialnością karnoadministracyjną można zasadnie skorzystać z poczynionych ustaleń doktryny prawa karnego. Autor odnosi się również, co zrozumiałe, do aksjomatycznych podstaw zbiegu czynów zabronionych pod groźbą kary. We wskazanym obszarze odpowiada na pytanie czy polski system prawny (w zakresie, w jakim reguluje problematykę zbiegu odpowiedzialności karnej) oparty jest na teorii wielości przestępstw czy też na teorii jedności przestępstwa. Wymaga przy tym odnotowania, że problematykę teorii jedności przestępstwa i teorii wielości przestępstw Habilitant postuluje rozpatrywać w szerszym kontekście a to - na płaszczyźnie całej odpowiedzialności karnej *sensu largo*. W efekcie prowadzonych rozważań, Habilitant dochodzi następnie do wniosku, iż w sytuacji braku regulacji ustawowej,

rozwiązanie przypadków zbiegowych – (na płaszczyźnie zbiegu różnych reżimów odpowiedzialności represyjnej) musi opierać się na teorii wielości czynów zabronionych pod groźbą kary, skutkując ostatecznie przypisaniem sprawcy tylu czynów zabronionych pod groźbą kary, ile przepisów należących do różnych reżimów odpowiedzialności sprawca naruszył swoim jednym i tym samym zachowaniem.

Wymaga również odnotowania, że uwagi przedstawione w odniesieniu do pozostających w zbiegu (idealnym) deliktów karnoadministracyjnych z przestępstwami i wykroczeniami służą weryfikacji kolejnej tezy częściowej monografii, w myśl której zasada *ne bis in idem* nie powinna znajdować zastosowania do postępowań represyjnych odnoszących się do nietożsamyh reżimów odpowiedzialności. Za wartą podkreślenia uznać należy poczynioną w tym miejscu rozbudowaną analizę orzecznictwa TK, ETPCz oraz TSUE.

Konsekwencję ustaleń poczynionych w poprzedniej jednostce redakcyjnej stanowią rozważania prowadzone w rozdziale VIII, które poświęcono sposobom łagodzenia nadmiernej represyjności zbiegających się sankcji z tytułu tego samego czynu. Habilitant punktem wyjścia czyni w tym miejscu odpowiedź na pytanie czy w przypadku zbiegów różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej można stosować reguły wyłączania wielości ocen. W powyższym zakresie Autor udziela odpowiedzi negatywnej, tj. reguły te nie znajdują zastosowania do zbiegu odpowiedzialności karnoadministracyjnej z odpowiedzialnością karną *sensu stricto* oraz z odpowiedzialnością za wykroczenia. Pogląd ten należy przyjąć za przekonujący. Autor rozważa też, czy reguły wyłączania ocen mogłyby być stosowane w przypadku wypełnienia przez tego samego sprawcę tym samym czynem znamion różnych deliktów karnoadministracyjnych, tym razem udzielając – w odniesieniu do przedstawionych przykładów - odpowiedzi twierdzącej. Na koniec rozdziału przedmiotem uwag uczyniono też metody łagodzenia nadmiernej represyjności sankcji.

W ostatnim rozdziale monografii w sposób kompleksowy zwrócono również uwagę na rolę jednostek samorządu w zakresie kształtowania przepisów represyjnych. Wpływ ten podzielono przy tym na działania o bezpośrednim oraz pośrednim charakterze. W powyższym zakresie odniesiono się w szczególności do zasad techniki prawodawczej, którymi powinny być związane jednostki samorządu terytorialnego w ramach kształtowania przepisów skutkujących odpowiedzialnością represyjną. Interesującej analizie poddano też kwestię udziału jednostek samorządu w inicjowaniu kontroli norm przed Trybunałem Konstytucyjnym.

W *Uwagach końcowych* Autor dokonał podsumowania poczynionych ustaleń pozytywnie weryfikując tezę co do wyodrębnienia dziedziny nazwanej „samorządowym

prawem karnym”. W następstwie powyższego wskazuje następnie na porządku samorządowego prawa karnego *sensu largo* i *sensu stricto*.

Podjmując się całościowej oceny rozprawy Pana dra Piotra Józwiaka podkreślenia wymaga walor naukowy i poznawczy pracy. Wskazać należy, że koncepcja samorządowego prawa karnego prezentowana przez Autora w niniejszej monografii stanowi niezwykle interesujący oraz wartościowy naukowo temat. W ocenie recenzenta nie ma wątpliwości, że został on opracowany w sposób szczegółowy i rzetelny. W monografii bardzo sprawnie i czytelnie oddano przy tym specyfikę podjętego zagadnienia, która tkwi na pograniczu (jak w tytule) prawa karnego i prawa administracyjnego.

III.5. Język pracy

Recenzowana monografia nie budzi negatywnych uwag od strony językowej. W pracy odnotowaną nieznaczną liczbę błędów literowych (np. str. 62, 79, 159, 166, 168, 174, 190, 193, 195, 295, 308, 327, 363, 398, 458, 472, 476, 483), co przy jej rozmiarach stanowi ilość marginalną, która może zostać w tym miejscu pominięta.

IV. Ocena pozostałego dorobku naukowego

IV.1. Dorobek publikacyjny

Dorobek publikacyjny Habilitanta uznać należy za znaczący. Za imponujące wskazać przy tym należy, że powstał on w niezbyt odległym czasie od rozpoczęcia przez Niego pracy naukowej (2008 r. – rozpoczęcie studiów doktoranckich) oraz obrony rozprawy doktorskiej (2013 r.). W pierwszej kolejności wskazać należy, że (nie uwzględniając osiągnięcia naukowego, o którym mowa w pkt III niniejszej recenzji) dorobek ten obejmuje 6 monografii naukowych. Jedna z tych prac stanowi przetłumaczoną oraz poszerzoną wersję monografii opublikowanej wcześniej w języku polskim. Ponad powyższe, Habilitant jest również redaktorem albo współredaktorem 14 monografii oraz autorem 74 innych publikacji, wśród których umiejscowić należy, w szczególności, artykuły oraz rozdziały w monografiach.

Wymaga następnie odnotowania, że z punktu widzenia podejmowanych w publikacjach zagadnień badawczych, dorobek Habilitanta jest zróżnicowany tematycznie, co pozwala na wyodrębnienie co najmniej kilku eksploatowanych przez Niego płaszczyzn specjalizacyjnych.

Przechodząc do przeglądu tych prac, w pierwszej kolejności wymienić należy te publikacje, które merytorycznie wpisują się w nurt badań nad monografią habilitacyjną i dotyczą, najszerzej rzecz ujmując, problematyki realizowania przez samorząd terytorialny funkcji represyjnej. Należą do nich: *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle zasady in dubio pro cive* (w:) A. J. Szwarc, T. Gardocka (red.) *Represyjność prawa samorządowego*, Poznań-Leszno 2016; *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle Konstytucji RP* (w:) B. Dolnicki (red.) *Pozycja ustrojowa jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2019; *Niektóre prawnokarne (represyjne) metody przeciwdziałania alkoholizmowi i narkotykom w tym zwłaszcza tak zwanym dopalaczom, przez gminy*, Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego, tom LV, 2020; *Niektóre prawnokarne instrumenty kształtowania ład przestrzennego przez samorząd terytorialny*, *Finanse Komunalne* 2/2022; *Ustawowe uregulowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych (postulaty de lege ferenda)* (w:) R. Giętkowski (red.) *Aktualne problemy prawa dyscyplinarnego*, Gdańsk 2023.

Drugim obszarem specjalizacyjnym, który można wyodrębnić w ramach pracy badawczej Habilitanta jest prawo sportowe. Centralne miejsce w powyższym zakresie zajmuje, dobrze znana w środowisku nauki prawa sportowego, monografia pt. *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*, Poznań 2014. Wśród innych publikacji wpisujących się w powyższy nurt badań warto wymienić m.in. *Prawo sportowe w praktyce*, *Poznańskie Zeszyty Humanistyczne*, Tom XIII, 2009; *Niektóre prawne i etyczne problemy tzw. technodopingu w sporcie* (współ z K. Maćkowiak) (w:) J. Sobczak, M. Reshef (red.) *Nowe procedury medyczne a prawo*, Toruń 2016; *Legislacyjne aspekty dopingu w sporcie* (współ z B. Wróblewski) (w:) A. J. Szwarc (red.) *Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie*, Poznań 2017; *Legal problems of financing sports clubs by local governments in Poland as a reason for interdisciplinary and legal-comparative research*, *Journal of Physical Education and Sport* 2021/21). Warto odnotować, że w obszarze wskazanego w tym miejscu kierunku badawczego, Habilitant nie unikał rozpatrywania zagadnień kontrowersyjnych (np. *Konsensualny charakter sądownictwa polubownego (arbitrażowego) a podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie* (w:) I. Sepioło (red.) *Konsensualizm i kompensacja a podstawy odpowiedzialności karnej*, Warszawa 2016) oraz tematów nowatorskich (np. *E-sports cities: a study on special legal problems connected with e-sports from the point of view of a local government*, *Journal of Physical Education and Sport*, 2022/22). Habilitant koordynował również tę część prac nad *Wielką Encyklopedią Prawa* (Tom XXIV

Prawo Sportowe, A. J. Szwarc, E. Krześniak (red.)), która została poświęcona odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie.

Aktywność naukowa komentowana wyżej krzyżuje się z kolejną płaszczyzną badań Habilitanta, a to – problematyką odpowiedzialności dyscyplinarnej. Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje w tym miejscu 20 pozycji, wśród których odnaleźć można prace dedykowane samej istocie odpowiedzialności dyscyplinarnej (np. *Przyczynek do badań nad genezą i rozwojem odpowiedzialności dyscyplinarnej*, Themis Nova 2015/2), odpowiedzialności dyscyplinarnej w służbach mundurowych (np. *Stosowanie materialnego i procesowego prawa karnego w postępowaniu dyscyplinarnym policjantów (zarys problematyki)* (w:) P. Jóźwiak, W. Majchrowicz (red.) *Odpowiedzialność dyscyplinarna w Policji*, Piła 2011) jak również opracowania poświęcone wolnym zawodom prawniczym (np. *Odpowiedzialność dyscyplinarna w Adwokaturze – de lege lata i de lege ferenda* (w:) A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.) *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych. Model ustrojowy i praktyka*, Warszawa 2013)

W ramach działalności badawczej Habilitant podejmował również problematykę prawnokarnej ochrony czci publikując m.in. artykuł pt. *Prawnokarna ochrona czci a postulaty uchylecia bądź rewizji art. 212 kodeksu karnego*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2009, z.3; artykuł pt. *Przyczynek do badań nad prawnokarną ochroną czci*, Czasopismo Prawno – Historyczne, 2010, z.2 czy też rozdział w monografii pt. *Działanie w granicach uprawnień lub obowiązków dziennikarskich (tzw. kontratypy dziennikarskie) na przykładzie przestępstwa zniesławienia* (w:) J. Sobczak, K. Chałubińska – Jętkiewicz (red.) *Prawo prasowe między wymogami prawa, nakazami etyki a oczekiwaniami rynku. W poszukiwaniu nowego modelu dziennikarstwa*, Toruń 2016.

Ostatnim z obszarów wyspecjalizowanych badań Habilitanta, który wymaga dokonania odrębnej wzmianki jest prawo medyczne. Bardzo interesującą i zasługującą na dostrzeżenie pracę stanowi w tym miejscu monografia pt. *Z Polski do Szkocji i z powrotem. Na styku nauki, medycyny, prawa i procesów o czary*, Poznań 2023. Praca powyższa została poświęcona m.in. osiągnięciom dra Jana Jonstona (1603-1675) w zakresie propagowania zasad etyki lekarskiej oraz postulowania odpowiedzialności karnej za tzw. błąd w sztuce, które przyczyniły się do rozwoju prawa medycznego.

Poza wskazanymi kierunkami badań warto zauważyć, że dorobek Habilitanta obejmuje również szereg innych publikacji, które nie pozostają w bezpośrednim związku merytorycznym

z żadnym z wymienionych obszarów. Zaliczają się do nich np. publikacje dotyczące prawa hazardowego, prawa spółek a nawet historii adwokatury.

Podsumowując dotychczasowe spostrzeżenia zawarte w niniejszym punkcie należy z pełnym przekonaniem stwierdzić, że dorobek naukowy Pana dra Piotra Józwiaka jest rozbudowany oraz wartościowy merytorycznie. Mając powyższe na uwadze należy na koniec rozstrzygnąć, czy dorobek ten można uznać za „realizowany w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

Wśród argumentów przemawiających za spełnieniem powyższej przesłanki Habilitant powołał się, w szczególności, na współpracę z prof. dr hab. Orsolyą Falus z Uniwersytetu Dunaújváros na Węgrzech. Merytoryczny przedmiot powyższej współpracy stanowiła problematyka odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych. Wśród efektów tej współpracy wymienić należy m.in. uczestnictwo w konferencjach naukowych, staż naukowy, wykład gościnny oraz kwerendę biblioteczną. Do osiągnięć najistotniejszych zaliczyć jednak należy publikacje naukowe, a to przede wszystkim: monografię pt. *Criminal liability of associations in Polish and Hungarian law*, Poznań 2022; artykuł pt. *Legal Regulations on Autonomous Vehicles in Poland and Hungary. The Issue of Criminal Liability* (w:) L. Balazs, M. Rajcsanyi-Molnar, I. Andras (red.) *Elektromobilitas es tarsadalom*, Dunaújváros 2021 oraz artykuł pt. *Criminal liability (repressive) of legal persons as a method of fighting with psychoactive substances* (w:) M. Rajcsanyi-Molnar, I. Andras, I.P. Nemeth (red.) *Sustainability fields*, Dunaújváros 2021.

Poza realizowaniem działań naukowych wspólnie z powyższą instytucją zagraniczną, Habilitant wskazał również na szereg instytucji krajowych, z którymi podejmował współpracę. Należą do nich m.in. Muzeum Okręgowe w Lesznie, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla Stanisława Leszczyńskiego w Lesznie, Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu oraz Collegium Pollonicum w Słubicach. Osobnego podkreślenia wymagają dwa najważniejsze (dla rozwoju naukowego Habilitanta) ośrodki naukowe a to – Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet SWPS.

Mając na uwadze powyższe, należy z pełnym przekonaniem stwierdzić, że aktywność naukowa Habilitanta – zgodnie z wymogami ustawowymi – była realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej (art. 219 ust. 1 pkt 3 psw).

IV.2. Udział w konferencjach naukowych

Przedstawiony w załączniku nr 4 do wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego wykaz wystąpień na konferencjach naukowych obejmuje 40 wystąpień na konferencjach krajowych oraz 9 wystąpień anglojęzycznych. Jest to wartość znacząca, która pozwala na wzmocnienie konkluzji zawartej w pkt IV.1 niniejszej recenzji

IV.3. Udział w projektach naukowych

Wśród finansowanych w drodze konkursów prac badawczych wskazano na dwa projekty pt. *Odpowiedzialność karna stowarzyszeń w Polsce i na Węgrzech* (subwencja Ministra Edukacji i Nauki) oraz pt. *Rzecznik Praw Mieszkańców – analiza zasadności wprowadzenia tego rodzaju instytucji w kontekście ochrony praw mieszkańców* (dofinansowanie ze środków SWPS).

IV.4. Pozostałe osiągnięcia

W ramach pozostałych osiągnięć Habilitanta warto odnotować członkostwo w dwóch towarzystwach naukowych (Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, Leszczyńskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk) oraz członkostwo w redakcjach oraz radach naukowych trzech czasopism (Kwartalnik Prawno – Kryminalistyczny, Rocznik Leszczyński, Administracja Socjalna).

V. KONKLUZJA

Reasumując powyższą ocenę osiągnięć dra Piotra Jóźwiaka stwierdzam jednoznacznie, że spełnia On wymagania sformułowane w art. 219 ust. 1 pswn, warunkujące uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk prawnych.

Kraków, 6 sierpnia 2024

